List 33.

NOVICE

Tečaj XLIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 18. avgusta 1886.

Obseg: Program delitve premij za govejo živino, ki bode v Kranji v ponedeljek 4. oktobra 1886. — Oblateno senó. — Kako osat pokončavati. — Gospodarske izkušnje. — C. kr. kmetijska družba kranjska. — Odlok vis. c. kr. kmetijskega ministerstva iz dné 11. avgusta t. l., št. 9535/1217, o zadevi naročil na odpadke kuhane soli. — Poziv vodstvom ljudskih šol, oziroma krajnim šolskim svetom. — Kaj naj bi se v naši domovini pri ljudskem šolstvu sploh koristno in praktično spremenilo? — Trgovinska in obrtna zbornica. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Program

delitve premij za govejo živino,

ki bode v Kranji v ponedeljek 4. oktobra 1886.

Slavno c. kr. ministerstvo kmetijstva je na predlog c. kr. kmetijske družbe kranjske blagovolilo dovoliti, da se v Kranji za gorenjsko stran napravi delitev premij za govejo živino, in je v ta namen dovolilo potrebni denar.

Cilj in konec tej razstavi in delitvi premij je:

a) Da se živinorejci te strani dežele in pa cele Kranjske s primerjanjem goved različnih krajev spodbujajo v napredek živinoreje in o njem podučijo;

b) da se razvidi vspeh, ki se je vlasti s pripomočjo državne podpore dosihmal dosegel pri reji naše domače goveje živine;

c) da se gledé na postavo zoper govejo kugo od leta 1879. več goveje živine izredí in oživí kupčija z domačo živino ne le domá na Kranjskem, temuč tudi v vnanje dežele.

1. Pravico do premij v Kranji imajo vsi živinorejci okraja ljubljanskega, kranjskega, radoljškega in kamniškega.

2. Na razstavo pripeljana živina se postavi na „živinski trg“ pod mestom. Do 9. ure dopoludne mora pa vsa živina na mestu razstave biti, in sicer posebej junci, posebej telice in posebej krave na ograjah privezane. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali deklo, ki živini streže.

3. Živina, katora hoče premije deležna postati, mora najmanj uže pol leta lastnina tistega gospodarja biti, ki jo razstavi. To mora razstavnik dokazati s spričalom svojega županstva.

4. Možje, kateri bodo sodili premiranje živine, se izberó po dotičnem predpisniku c. kr. ministerstva kmetijstva in se morajo ravnati po propisih za to določenih.

5. Kdor je premijo dobil, se mora s posebnim pismom zavezati, da bode spolnil vse, kar imenovani ministerski predpisnik veleva ter da bode premirano goved najmanje eno leto za pleme obdržal.

6. V razstavo se pripuščajo:

junci (biki), ki so $1\frac{1}{2}$ do 3 leta stari,

breje telice, ki so najmanj 2 leti stare,

molzne krave, ki so imele eno, dvoje, tri, štiri ali k večem pet telet.

Goved sme biti izvirnega Marijadvorskega, Muriškega, Belansko-Pincgavskega plemena in pa mešana domača živina z zgorej imenovanimi 3 rodovi, ali pa tudi z drugimi žlahnimi rodovi ali pa tudi čisto domača živina.

7. Za izvirne rodove so odločene državne premije tako-le:

I.	Premija za bike:	40	gold.
II.	„ „ „	30	„
III.	„ „ „	25	„
IV.	„ „ „	20	„
V.	„ „ „	20	„
I.	„ „ telice:	25	„
II.	„ „ „	20	„
I.	„ „ krave:	30	„
II.	„ „ „	25	„
Skupaj	. 9 premij	235	gold.

Za lepo mešano živino in za domačo živino so odločene državne premije tako-le:

I.	premija za bike:	30	gold.
II.	„ „ „	25	„
III.	„ „ „	20	„
IV.	„ „ „	20	„
V.	„ „ „	15	„
I.	„ „ telice:	15	„
II.	„ „ „	10	„
I.	„ „ krave:	20	„
II.	„ „ „	15	„
Skupaj	. 9 premij	170	gold.

Od centralnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani 16. avgusta 1886.

Gustav grof Thurn m. p.,
predsednik.

Gustav Pirc m. p.
tajnik.

Oblateno senó.

Če seno v redéh leži in je dež zaporedoma pere, izgubi mnogo svojih redivnih snovi in ves prijetni duh. Seno je izluženo ter malo redivno in neokusno.

Ko bi samo takošno seno polagali, oslabi živina, zlasti v prebavilih. Prikazni so take, da navadni človek misli na zapeko. Vsled tega izkoristuje slabo živina krmo, časih še zboli ali pogine.

V okom prihaja se temu, če med krmo mešamo slame, pese, krompirja in nekaj soli. Vse se tako meša, da so odpadki, ki od živine gredó, zmiraj mehki, a ne redki, vodeni, pa vendar stradati ne sme. Soli daje se živinčetu vsaki dan 15—45 gramov. Letos je travnike večkrat povodenj poplavila, kar je travo oblatilo. Malo oblatenje ne škoduje veliko, posebno tedaj ne, če seno ni vsled dolgo stoječe vode izluženo. Če je seno oblateno in še izluženo, tedaj pa je škodljiveje od samo izluženega. Časih je v obeh ozirih tako sprideno, da ni za polaganje.

Ker pa zblateno seno vendar polagajo, treba je misliti, kako bi se dala škoda zmanjšati. Pred vsem treba je blato odpravljati. To se doseže z naglim sušenjem na pekočem solncu in zatem se prah in blato iztepe, mlatiti ne kaže, in preveč sena se pogubi. Nasvetuje se, kakor je bilo uže zgoraj rečeno, mešati k spridenemu senu krompirja, pese, šrotanca in soli.

Seno dostikrat domu spravijo, ko še ni dovolj suho. Tako seno rado plesnuje. Plesnoba je tukaj kakor strup ter vstopivši v truplo pouzroči, ako je je mnogo, nevarne bolezni in časih smrt; najčešče pa je vzrok, da živina zvrže.

Dokazovali so nevarnost plesnobe s poskušnjami na konjih, katerim so plesnjivega kruha polagali 3—4 funte. Konji so dobili koliko, napenjanje, neprebavljanje, napeto glavo itd. Če pa so jim dali 6—8 funtov, morali so poginiti.

Sicer sem pa sam poskusil, da plesnjivo seno ne škoduje vselej in kmalu, da bi bilo poznati. Vendar velja takošna krma vsakako kot nevarno. Jako plesnjivo seno moramo pred polaganjem dobro pregledati in le malo polagati. Treba je poprej dobro presušiti, tepsti, premetavati, čistiti. Jaz je polagam za tem najrajše le odraslej govedi, ki ni breja. Dolagam precej druge in zdrave klaje, vselej nekaj soli.

„Gosp. Gl.“

Kako osat pokončavati.

Zastran osata veljá povprek, kakor o plevelih; močno se pomnoževa časih, a zopet časih zeló malo. Zoper osat (Carduus arvensis L.) pomaga zraven modrega kolobarenja le nož in motika. Hladna spomlad pospešuje osatu rast, čeravno sicer potrebuje mnogo toplote, kajti med tem, ko hladno vreme zadržuje rast kvišku, poganja osat temveč korenov v zemlji. Ako tedaj mladi osat posekaš, opazoval bodeš kmalu, kako zaporedom mladi osati iz tal prodirajo. Močni koreni osatovi so časih 1·75 metra dolgi in neumorno poganjajo. Če prav jih $^1/_3$ metra pod zemljo prerežeš, poženejo ostanki iz nova; vendar jim človek more do živega. Večkratno izbadanje, porezavanje s plugom jih sčasoma oslabi, da ne morejo rasti. Dobro deteljišče očisti zemljo osata, ko bi ga poprej tudi veliko na njivi bilo. Plevel sicer požene, pa se ne more na svetlem obrasti, nareja listkov, pa cvetja ne. Naposled vsa rastlina onemore; isto velja tudi o lucerni. Izpodbadati osat pa moramo mogoče pozno, da sadež dovolj vzraste, predno more osat novih izrastkov pognati, v tem slučaju ga zatem sadež njivski zaduši. Najvažnejši pomočki osat pokončati so naslednji:

Njiva dobi okopavnih sadežev, ki se vrstoma obdelujejo; ogršica z enakim obdelovanjem med vrstami. Paziti je na krompirišče, da preveč osata ne požene. Sejati deteljo o pravem času in kolobaru tudi pomaga; isto velja o dveletnih deteljiščih s travo pomešanih. Kjer ne vrstijo detelje v kolobar, morajo časih nekaj krmskih rastlin vmes sejati. Za zimino namenjene njive naj dobro ozelenijo, predno jih podorjemo. Strnišča jarinam odločena pa je treba hitreje ko mogoče izprašiti. Ko so ozelenela, treba jih je zopet plitvo in pred setvijo globoko izorati, to pa še, predno zima nastopi. Kdor plitvo in za tem globoko oranje ozelenelih njiv ponovi, ta bode plevela dobro očistil svojo njivo in tudi osata ne bode več, zlasti mladega ne. Pri sejanji jarin stori se največ pregreškov, ki potem plevel pospešujejo. Spomladi izpodbadajo v ziminah stari osat in pipljejo mladi; v jarinah pa se to ne sme goditi prerano, vendar natančno, vselej 2 do 3 palce globoko.

Marljivo pokončavati moramo tudi osat, nahajajoči se ob stezah, na sipah, kompostnih kupih itd., kajti sicer bode veter osatovo seme daleč na okrog raznašal.

„Gosp. Gl.“

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 1. avgusta 1886.

Seji predseduje družbeni predsednik gospod grof Thurn, navzoči so pa gospod podpredsednik Jos. Fr. Seunig, in gg. odborniki Goll, Kastelic, baron Lazzarini, Povše, Robič, Witschl ter tajnik Gustav Pirc.

Gospod predsednik grof Thurn, kateri prvikrat, odkar je izvoljen, predseduje glavnemu odboru, pozdravi navzoče odbornike, izrazi svoje veselje o najviši potrditvi njegove izvolitve predsednikom družbe ter pozivlje gg. odbornike, da naj v družbi ž njim delujejo na korist družbe oziroma kmetijstva cele dežele.

Gospod podpredsednik Jos. Fr. Seunig izrazi v imenu celega odbora gosp. predsedniku svoje zaupanje.

Po poročilu tajnika Pirca sklene glavni odbor staviti vis. c. kr. kmetijskemu ministerstvu primerni nasvet zarad oddaje štipendije enemu Kranjcu, ki hoče obiskavati živinozdravniško šolo na Dunaji.

Glavni odbor sklene, posoditi na preddlog gospoda odbornika dr. M. pl. Wurzbacha 1700 gold. družbenega denarja, ki je naložen v ljubljanski hranilnici, nekemu ljubljanskemu hišnemu posestniku proti intabulaciji na njegovo hišo.

Naznanje vzame glavni odbor vabilo hebskega živinorejskega društva k razstavi sladke, skipene krme.

Poziv c. kr. kupčijskega ministerstva, da naj družba izjavi svojo mnenje ob priliki ponovljenja kupčijske pogodbe Avstrije z laško in nemško državo, oddá se v posvetovanje in poročanje odseku za splošne stvari.

Glavni odbor vzame na znanje dopis c. kr. kmetijskega ministerstva, vsled katerega je družbi dovoljeno, stroške za popravo poslopja podkovske šole leta 1885. postaviti v račun subvencije te šole za l. 1886.

Tajnik Pirc poroča, da vodstvo kranjske hranilnice ni hotelo uslišati prošnje glavnega odbora za subvencijo nameravani goveji razstavi v Bohinju.

Na novo je v družbo sprejet gospod Janez Novak, župnik v Smledniku.

Gospodarske izkušnje.

Turšica, zobanje za konje.

Parižka družba za vožnjo z omnibusi, ki ima nad 10.000 konj, pričela je uže l. 1874. poskuse s krmenjem turšice. Konji dobivali so, kedar so se počasi na to krmo navadili, na dan po 3 kilogr. turšice, 5 kilogr. ovsa ter nekaj sena in slame in 1 kilogr. otrobov ali pa korenja. Prl tej krmi bili so konji prav dobro rejeni in so še nekoliko več delali kot poprej. Družba je zaradi tega, ker je nekaj ovsa nadomestila s turšico, prihranila pri vsacem konju na leto 48 frankov. Po skušnjah imenovane družbe je najbolje dati konjem strto turšico, in sicer se prav dobro sponese, če se zrnje ob enem s storžem zdrobi. Zdrobljena turšica, koji so primešani zdrobljeni storži, ima enako redilno vrednost, kot oves. S tako zmesjo mogoče je pri konjih $^1/_5$ ovsa nadomestiti.

Jež, sovražnik čebel.

Neki čebelar poroča v listu „Der schlesische Imker“, da je pred čebelnjakom opazoval ježa, ki je čakal na čebele ter jih hlastno žrl. Požrešni jež stal je pred panjem ter skozi luknjico va-nj pihal. Razdražene čebele hitele so iz panja ter tako postale žrtev ježova.

Odlok vis. c. kr. kmetijskega ministerstva iz dné 11. avgusta t. l., št. 9535/1217, o zadevi naročil na odpadke kuhane soli.

Ker se zgodi v zadnjem času večkrat, da se zasebni špediterji ponujajo za posredovanje pri naročitvi odpadkov iz c. kr. salin, koji odpadki so namenjeni za gnoj, in ker ti špediterji take naročitve tudi izvršé, podpisano ministerstvo častito družbo zato opozarja, da naj na to dela, da se tako posredovanje v interesu kmetovalcev odstrani in solni odpadki ne dražijo na nepotrebni način. Častita družba naj opozori kmetovalce, koji te odpadke rabijo, da se certifikati, ki dokazujejo pravico do odpadkov, pošljejo naravnost na oskrbništvo salin ali pa na glavno vodstvo avstrijskih državnih železnic.

Ob tej priliki tudi omenja podpisano ministerstvo, da od sedaj naprej ne dobi nihče drug odpadkov od kuhane soli, kakor le kmetovalci in kmetijska društva.

Na Dunaji 11. avgusta 1886.

C. kr. kmetijsko ministerstvo.

Poziv vodstvom ljudskih šol, oziroma krajnim šolskim svetom.

Visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo dovolilo je na podlagi odloka iz dne 25. junija t. l., št. 8361, v podporo šolskim vrtom na Kranjskem 300 gold., kojo svoto razdelil bode podpisani odbor vodstvom ljudskih šol, oziroma krajnim šolskim svetom, kateri v svoji prošnji dokažejo potrebo podpore, k čemur jih podpisani odbor s tem pozivlja. Dana podpora sme se porabiti edino le za zboljšanje oziroma ustanovitev šolskega vrta, ter bode podpisani odbor v svojem času zahteval dokumentovan izkaz o porabi prejete podpore. —

Prošnje za podporo vložiti je zadnji čas do

23. avgusta t. l.

podpisanemu odboru.

Prošnjam za podporo v namen zboljšanja uže obstoječega vrta je pridjati priprost načrt vrta, risan v merilu 1:100, iz katerega je razviden sedanji stan vrta iz različnih kultur. Popisati je tudi način, katerega se učitelj pri obdelovanji vrta drži.

Prošnjam za podporo v namen ustanovitve novega šolskega vrta je pa dodati dokaz, da je učitelj, ki bode vrt imel v oskrbi, zmožen praktično izvrševati šolsko vrtnarstvo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko.

V Ljubljani 3. avgusta 1886.

Gustav grof Thurn m. p.,
predsednik.

Gustav Pirc m. p.,
tajnik.

Solske stvari.

Kaj naj bi se v naši domovini pri ljudskem šolstvu sploh koristno in praktično spremenilo?

1. Ljudska šola je oni zavod, v katerem si osobito na deželi večina prebivalcev vso svojo izomiko pridobiva. Ta zavod bode pa ljudstvu sploh še le takrat tudi v resnici koristil, kedar se bodo v njem učenci tudi za svoj prihodnji poklic okoliščinam primerno, za javno življenje izgojali in praktično za-nj pripravljali; tega pa dandanes po obstoječih šolskih naredbah še nimamo in dokler pri teh naredbah ostane, tudi ne bomo imeli. Vsa sedanja šolska uprava gledé poduka je zeló nepraktična, preenostranska in nikakor ne zadostuje duhu in zahtevam časa, ker je vsa po eni in isti meri. Še ena in ista hrana, naj bode še tako dobro pripravljena, ne prilega se vsakemu človeku; enega prav dobro okrepča, a drugemu utegne pa celó škodovati. Tudi ena in ista obleka ni in nikoli ne more biti vsakemu prav in primerna. Sedaj podučuje se sploh po mestih, trgih, obrtnih krajih in na kmetih v ljudski šoli po enem in istem kopitu ne oziraje se na prihodnji poklic učeče se mladine. Druge razmere so med samimi kmeti na deželi in zopet druge po mestih, trgih in obrtnijskih krajih; poduk sam na sebi je pa povsod enak, kar pa ne ugaja in ne zadostuje ne enim in ne drugim.

Med samimi kmeti na deželi more biti edino in le kmetijsko-ljudska, a v mestih, trgih in obrtnijskih krajih pa obrtnijsko-trgovska ljudska šola na svojem mestu. Dosledno morali bi se kmetskih starišev otroci, katerih je v deželi ogromna večina, uže v ljudski šoli na svoj prihodnji poklic s praktičnim podukom dejanski pripravljati, to je, da se učé okoliščine, katere bodo je obdajale, od vseh strani temeljito spoznavati, da bodo umeli pri svojih delih in opravilih na polji, po travnikih in senožetih s primernim orodjem temeljito risati in telovaditi, da bodo potem brez posebne nesreče od truda svojega imeli tudi v žepih več tistega, kar se pod palcem prijetno čuti in pa s čem po skledi „risati“. Kakor té, pripravljati bi morala tudi ljudska šola otroke obrt-

nijsko-trgovskih starišev dejansko na njihovi prihodnji poklic.

Ko bi se ljudsko šolstvo v povedanem smislu po mili domovini enkrat v pravi tir spravilo, še le potem bi ljudstvo od tega zavoda v resnici prave koristi imelo; dokler se pa to ne zgodi, ljudska šola na sploh tudi pravega in zaželenega sadú rodila in donašala ne bode, ga tudi roditi in donašati ne more.

Praktičnim okoliščinam in stanovskim zahtevam primerno preosnovana in urejena ljudska šola bila bi še le pravi most, preko katerega bi učenci in učenke po dovršitvi taiste iz šolskega pa v javno življenje varno in z gotovostjo prehajati mogli.

Ta zadeva je gotovo dosta važna, da se skoraj v merodajnih krogih temeljito pretresati prične, v posledici pa praktično preosnuje in uredi.

2. „Čas je zlató“, veli pregovor. Nove šolske naredbe so pa tudi za to skrbele, da se brez potrebe z nepomenljivimi pisarijami dosta dragega časa zapravlja, a poleg tega imajo pa tudi šolske občine kolikor toliko zavrženih gmotnih stroškov. V pojasnilo temu le sledeče: Krajni šolski sveti vezani so po postavi vsak mesec le po enkrat vzroke šolskim zamudam preiskovati ter v posledici za prizadete c. kr. okrajnim šolskim svetom kazenske nasvete staviti. Voditelji ljudskih šol morajo pa v strogem smislu postave krajnim šolskim svetom vsakih 15 dni „kazala šolskih zamud“ vsakikrat v dveh primerkih podajati. Kako se to vjema? Ali ni to prava nesmisel? — Eden teh slučajev, oni v sredi vsakega meseca namreč, je popolnoma odveč, ker daje prvič šolskim voditeljstvom med letom dosta nepotrebnega in sitnega dela, šolskim občinam nekoliko stroškov za tiskovine (zamudnike), kateri bi se lahko prihranili, za koje se pa po celi deželi skoz celo šolsko leto uže pomenljiva svota prav zavrže; drugič pa prouzroča tudi krajnim in c. kr. okrajnim šolskim svetom pri izvrševanji dosta več zamudnega dela, ker je pregledovanje dveh mesečnih „zamudnikov“ dosta težavneje in zamudneje, nego bilo bi to le pri enem samem skupnem mesečnem zamudniku z enakim duplikatom vred. Ravno zato nesó redki slučaji, da pri izvršitvi kazni šolskim zamudam prisojenih tu in tam veliki nedostatki in pomote nastanejo, čemur se pa misleči človek prav nič čuditi ne more.

Pri vsem tem se pa po nekaterih šolskih okrajih mile domovine od učiteljev šolskih voditeljev še vedno strogo zahteva, da morajo v povedanem obziru vsak mesec med šolskim letom brezpotrebno in na vse strani kvarljivo tlako delati. Tudi v tem slučaju naj bi se šolska postava praktično spremenila tako, da bi se v prihodnja na vsaki šoli vsak mesec le po enkrat neopravičene šolske zamude v „zamudnikih“ ponovljene krajnim šolskim svetom podajale, s čemur bi se prihranilo dosta dragega časa, veliko nepotrebnega in zamudnega dela, a po drugi strani pa tudi dosta nepotrebnih stroškov za tiskovine, kar se sedaj brez vse koristi in brez vsakega pomena popolno zametuje.

(Konec prihodnjič.)

Trgovinska in obrtna zbornica

(Dalje.)

IX. Gospod zbornični svetnik M. Pakič poroča o prošnji občine Srednja Vas za dovoljenje dveh sejmov z živino in blagom v vasi Kovlerji. Ker ima občina Srednja Vas uže dva sejma z živino in blagom, ker je v bližnjem mestu Kočevji na leto 9 sejmov z živino in blagom, v neprostranem sodnem okraji kočevskem pa 7 živinskih in 31 sejmov z živino in blagom, ni iz gospodarstvenih ozirov nobene potrebe, naj bi se število sejmov pomnožilo. Z ozirom na to in ker so se opravičene občine tudi izrekle proti pomnožitvi sejmov, predlaga odsek: Slavna zbornica naj se izreče proti prošnji.

Predlog se vsprejme.

X. Gosp. zbornični svetnik J. Žitnik poroča o prošnjah dveh obrtnikov, naj bi smela obrt brez postavnih svedočeb nastopiti in samosvojno izvrševati, ker sta oba obrtnika dokazala, da sta uže delj časa samosvojno izvrševala in njijini prošnji podpirata tudi okr. glavarstvi, odsek z ozirom na trg. ministerstva ukaz z dne 14. januarja 1884., št. 4698, ex 1883 predlaga:

Slavna zbornica naj izvoli predležeči prošnji pri vis. c. kr. deželni vladi priporočati.

Predlog se vsprejme.

XI. Gospod zbornični predsednik poroča o dopisu orijentalskega muzeja na Dunaji z dne 13. februarija 1886. l. Dopis slove: Vprašanje o prestrojbi orijentalskega muzeja v splošen trgovinsk muzej je uže dalje časa vodstvo zavoda temeljito pretresovalo. Potrjen v tem prizadevanji bil je ravnateljski svet po splošnem propadanji trgovine, katero sili vse kulturne narode, misliti na to, kako bi se dala trgovini in prometu nova krepka pobuda. Iz tega vzroka je ravnateljski svet sklenil, s tem predmetom pobliže se baviti ter je ravnatelju naročil, naj predloži nasvete, kako bi se mogel izvesti označen načrt.

Ti nasveti so se izrazili v programu, katerega je ravnateljski svet vsprejel in ga Nj. ces. visokost prevzvišeni gospod nadvojvoda Karol Ludovik, muzeja pokrovitelj, odobril.

Z ozirom na visok pomen nameravanega čina za domačo obrtnijo in našo trgovino, izvolil je v ta namen prevzvišeni pokrovitelj sklicati enketo, katero bo slovesno otvoril Nj. cesarska visokost sam.

Naloga te enkete ima biti, da ravnateljskemu svetu muzeja naznanja vse one želje, katere se prikazujejo v najbolj udeleženih krogih gledé oživotvorenja trgovinskega muzeja. Podlaga tem posvetovanjem bode omenjeni program in se bodo tudi primerno uvaževala ona mnenja z ozirom na organizacijo bodočega zavoda in sredstva v prospeh trgovine z inozemstvom, katera nameravajo razširjenje in zboljšanje tega programa.

Usojamo se slavno predsedstvo trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani povabiti, da pošlje delegiranca k tej enketi, katera se slovesno otvori dne 25. februarija ob 11. uri dopoludne v sednici dolenje-avstrijske trgovinske in obrtne zbornice, I. Wipplingerstrasse št. 34.

Gospod zbornični predsednik izjavi konečno, da se gosp. zbornični svetnik Ivan Baumgartner kot poslanec zbornice udeleži te enkete. Predsednik je to uže naznanil orijentalskemu muzeju.

Zbornica vzela je to vest z živahnim odobravanjem v znanje.

XII. Gosp. zbornični predsednik Josip Kušar nadalje naznanja, da je g. zbornični svetnik Karol Luckmann, kot odposlanec trgovinske zbornice, odpotoval k enketi, katera se je pričela dne 23. februarija 1886. ob 10. uri dopoludne na Dunaji. Tej enketi je namen, posvetovati se o državnoželezniškega sveta sklepu, katerega je sklenil v seji dne 26. oktobra 1885. l., in kateri slove:

„Visoka vlada se naprosi, da dela na to, da se pri lokalnem in avstro-ogerskem prometu tarifi za moko in žito tako uravnajo, da se odpravijo pritožbe raznih posestnikov mlinov; skliče naj se iz onih kronovin, kjer se vrši ta obrt, enketa strokovnjakov, da se posvetuje o uravnavi tarifov z ozirom na uplivanje na mlinarsko

obrt; v to enketo naj se pokličejo tudi zastopniki udeleženih železnic in člani državnoželezniškega sveta.“

Zbornica vzame to naznanilo z velikim zadovoljstvom na znanje.

XIII. Gospod zbornični svetnik Fr. Hren poroča, kaj so storili trgovci z lesom na Dunaji zarad znižanja vožnih tarifov za les.

Dne 1. februarija t. l. bila je deputacija pri gospodu trgovinskem ravnatelju c. kr. privil. južno-železniške družbe, Packenyji, da mu razloži, kako se škoduje lesni obrtniji v Kranjski, Koroški in Štajerski s tem, da se je za gališki les za kilometer nastavil tarif 9 kr., za kranjski les pa 33 kr.

Dne 3. februarija t. l. bila je deputacija pri gosp. baronu Czediku, predsedniku državno-železniškega sveta in dne 4. februarija pa pri nj. ekscelenci gosp. trgovinskemu ministru baronu Pinotu. Zadnji je deputaciji dejal, naj mu predloži svoje težnje pismeno, in sicer naj se predložijo te potom trgovinskih in obrtnih zbornic.

Stavila se je dalje prošnja, naj bi se tarifi ne nastavljali brez sporazumljenja z državnoželezniškim svetom.

Gosp. zbornični predsednik izreče zahvalo gospodu zborničnemu svetniku Hrenu za poročilo in omenja, da se je zbornica uže večkrat potezala in se bode še za znižane tarife.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

36.

Vetrovi ob sredozemnem morju.

Poznamo burjo, o kateri pregovor velí, da se v Senju rodeva, na Reki da živí, in v Trstu da umira. Španjci velé svoji burji „gallego“, in Francozi „maistral“. Lionskega zaliva maistral pa je dolgo belil glave mnogim učenjakom, predno so ustanovili, kje mu je početek, in kateri mu je vzrok. On je leden, ker prehaja ali Pireneje ali Alpe, ki so polne snega; tudi je silovit, ker se spušča z višin.

Kar je na jadranskem morju jug, ali kakor ga še nazivajo naši primorci „širok“, to je v lionskem zalivu „foehn“, a na Španjskem „solano“. Prihajata s pustinje saharske. Kakor širok pri nas, a vzlasti na Siciliji, tako prinašata tudi onadva seboj ono vrsto zlovolje, mlohavosti, iztrošenosti in slabosti v životu, katero naš narod po primorju imenuje „zaparino“. Foehn prispevši na Alpe, raztopí več snega in ledu v enem dnevu, kot solnce v petnajstih. On pribuči največ na noč, in naskoči silovit visoke gore, ter meče, prevrača z onih pustih višin led, kamenje in drevje; odkriva hiše in razmetava na daleč okrog strehe. Glasoviti Michelet v neki povesti foehn pozdravlja tako-le: „Podzemeljsko življenje alpskega bitja, njih led, njih noč, ki je trajala do šest mesecev, vse to zgine brzo, kedar foehn potegne. Življenje, plodnost, ki je dremalo na vrhovih Alp, sedaj je slobodno. Njegove rose in megle odevajo doline s prirodnimi sagi zelenega žameta. Srečen, ki more čutiti in čuti prve zvokove in šum vodá, ki začnó žuboreti v nebrojnih studencih.“

Pustinja saharska, v kateri ni vode, ako izvzamemo oaze ali zelenice, ki so žive slike otokov na sinjem morju, in katera sestoji iz samega peska in fine sipe, ona je najglavnejši izvir premenom vetrov na sredozemnem morju in na obalah afrikanskih.

Harmatan vznemiruje obale Gvineji, Senegalu in Senegambiji. On piha največ meseca decembra, januarja in februarija. Sila njegova ni velika, in piha navadno po šest dni. Seboj prinaša goste megle prahu, ki potemnujejo solnce. S tem prahom vse zapraši, travo, perje in kožo črncem. Vse razruši tako, da se kar lomi, kar trga. Oči zabolé, koža na obrazu in na rokah začne pokati. Zato si ondotni stanovniki roke in obraz mažejo z lojem, da se obvarujejo takih neprijetnosti.

Chamsin se imenuje nek zeló neugoden vroč veter v Egiptu. Piha vsakega leta redoma od konca aprila do konca junija.

Semoun (samum) vlada po saharski pustinji; on je strah in trepet potnikom, ki se predrznejo spustiti na dolgo pot preko onih samotnih ravnin, kjer ni ugledati perja, kjer ni slišati tice, kjer vlada grozna tišina, katero samoun kedaj pa kedaj vznemiruje. Na dnu obzorja pojavi se na jeden pot tajnovita črna pika, ki raste bolj in bolj. To je semoun, ki se približuje. Po onem oceanu peska, ki se brezkonečno širi, in katerega še ni pregledalo nobeno človeško oko, in težko da ga bode, nastajajo holmi fine sipe, ki se kot valovi premikajo ter zasipajo vse, kar dosegajo. Z vrhov teh holmov se trgajo oblaki fine sipe, in besné naprej z orkansko silo, tako da potnika preje udušé, predno ga oni osodepolni valovi zagrnejo. Na tisočine potnikov je uže konec vzvelo, na stotine jih trpí še vsakega leta. Zapisano je, da je nek pot poginilo 50.000 vojnikov, katere je poslal Kambiz, da osvojé in požgó Zevsov tempelj.

Ta prevroči veter razširja peščeno pustinjo saharsko proti atlantskemu oceanu in nilski dolini, zasipa veletok Senegal, suší razne reke na južnem pobočju atlantskih gorá, zmanjšuje zelenice, kakor je uže zasul v sirski pustinji prerodovitno zelenico z mestom Palmiro.

Arabski pisatelji so bili vedno polni predsodkov gledé pustinje saharske, ter so ali nevedoma, samo da odvračajo tujce, opisovali z groznimi besedami vse ono, kar se tiče te pustinje. Harmatan so opisovali kot besnečo roko božjo v svojem izviru, kot strupen dih vseh peklenščakov. No, res je pa tudi to, da harmatan ozdravi korenito mrzlične bolnike, da krepí one, ki so oslabeli zbog presilnega puščanja krvi, in da zapodi pošastne vročnice.

Ocean zakriva s peno v tajnovita nepristopna svoja njedra nesrečne žrtve svojega besnila; a pustinja jih ostavlja potnikom na ogled. Njeni okrajci so posejani s kostmi nesrečnikov, ki se belijo na dolgo ob potu, in opozarjajo potnika, naj se čuva, ker ga vsak hip more smrt zajeti.

Valovi morski izmetavajo svoje žrtve na površje, kakor da se rogajo človeštvu, ki hoče, da nad njimi gospodari; tudi pustinja odkriva trupla nesrečnikov in jih meče na dan, naj bele kosti kažejo njeno moč nad človekom, ki hoče, da odkriva njene skrivnosti.

V svojih pojavih se priroda rada ogrinja z nekako tajnovitostjo, samo da človeka draži in mami, ali vendar ne skriva osodnih svojih moči, a ljudstvo gleda zavzeto ta orodja uničevanja, in niti ne pomisli ne na to strašno neizmernost. Več potov je sebičnost, ki človeka tira v te nevarnosti, več potov pa velikodušnost, ki ga upropastuje.

Da bi se mogla pregledati srca vseh velikanov, da bi se ta srca mogla preiskati do najtanje žilice — mili Bog — koliko bi ljudi z visokega padlo nizko, in koliko bi njih z nizkosti se vzdignilo na visoko. Koliko mladenških in odvažnih sil so zakopale ledene tmine severnega pola, koliko mladih in bujnih src je nehalo bíti pod peskovitimi navali besneče saharske pustinje! Enim in drugim zašlo je solnce, ko je življenju njihovemu še le zarudela zora, in velikodušna podjetja so ostala zakopana. Nikdo ne bode njih spomina vzdignil iz groba pozabljivosti.

Ali tako je. Ljudstvo, ki napreduje, mora polagati žrtve na žrtvenik prirode.

Naši dopisi.

Od sv. Vida nad Cirknico 14. avg. (*Obrtnijske in šolske stvari. Zapravljivost ali prostovoljni davek.*) Ker zunaj tukajšnje okolice ni posebno znano, kako se lesene žlice izdelujejo, naj se mi blagovoli o tej menj važni obrtniji nekoliko omeniti. Da gre to delo hitro izpod rok, morajo biti pri njem štirje delavci, ki imajo vsak svoje posebno opravilo. Najprej se za to namenjen surov bukov ali javorov les po dolgosti žlic razžaga, potem se trklički po potrebi debelosti razkoljejo, da se zamorejo žlice izrezovati, in prvi delavec te razklane koščeke lesa z malo sekirico (žličarico) površno toliko obdela (obteše), da je uže žlici podobno. Drugi delavec jih z dolgim močnim nožem (obrezovnikom) s pritiskom palca na vrhu razun jamice uže precej na gladko obreže. Tretji delavec ima kriv strug, s katerim žlico dolbe. Četrti ima strgavnik ali gladež, to je majhen, kratek, širok nožiček, s katerim žlice še popolnoma ostrže in ogladi, kar uže tudi bolj odrasli otroci storiti zamorejo. Potem se morajo še dobro posušiti, da črne ali plesnjive ne postanejo, ker take prekupci škartirajo. Štirji delavci naredijo od tri do štiri sto žlic na dan, a vendar je le majhen zaslužek, ker se 1000 bukovih žlic komaj za 3 gold. 30 kr. proda; kdor mora pa še les za to kupovati, se ve, je pa še toliko manj zaslužka. V zimskem času, ko ni ravno druzega posebnega dela, vendar le eni precej pri tem zaslužijo, ker so izurjeni delavci; pri nekateri hiši jih pa celó po 30.000 do 40.000 zraven druzih opravil čez leto naredijo. Javorove žlice so pa zarad dražjega lesa in lepšega dela precej dražje, ter 12 žlic po 10 kr. prodajajo. Prodajo se večidel vse v Trst in od tam po širocem svetu naprej. V sosedni robski fari, posebno v Krvavih pečeh, izdelujejo škafe, deže, čebre, pinje, putrehe in banke, kar pa tudi najhitreje po trije ali štirje skupno izdelujejo, kjer je taka družina pri hiši. Sicer, se ve, jih pa tudi vsak posamič ali po dva izdelujeta. Ta posoda je tukaj s prvih rok tudi zeló po ceni, a vendar samo v zgoraj imenovani vasi, ki okoli 30 hiš šteje, zraven kmetijstva več ko 2000 gold. za-njo dobijo. Poleg druzega je uže dobra pomoč. — Tukajšnje šolsko leto se je 31. julija sklenilo. Ob 7. uri je bila sv. maša s zahvaljeno pesmijo, katere se je tudi precej odraslih ljudi vdeležilo. Po sv. maši je bila od obeh šolskih oddelkov kake dve uri skupna preskušnja, potem so se spravljene pisanke, risanke in šolska naznanila razdelila; pridni, in kateri so redno šolo obiskovali, so se pohvalili in iz zlatih bukev brali, a drugi so se k večji pridnosti in rednejšemu obiskovanju v prihodnjem šolskem letu opomnili. Za tem so se nekatere lepše pesmi zapele in s cesarsko himno se je leto zaključilo. Da bi bili pa zamogli nekatere pridne šolarje, kakor kje drugod obdariti, pa tukaj nismo tako srečni, ker nimamo takih šolskih prijateljev in dobrotnikov, pa saj ni nikjer pisano, da bi se vse moralo za plačilo storiti. Za vsakdanjo šolo je bilo to šolsko leto tukaj 234 za šolo ugodnih otrok, ponavljavnih pa 63, ki so se razun predpisanih predmetov se vé da tudi v kmetijstvu, posebno v sadjereji, podučevali. Od teh je vsakdanjo šolo obiskovalo 174, in ponavljavno 57, toraj skupaj 231 šolskih otrok. Pri takem velikem številu bilo bi proti kje drugod, ki je morda komaj polovico toliko otrok, pač potrebno, da bi se tudi dvorazrednica ustanovila, in toliko bolj še, ker je sedanja precej premajhna soba, da morajo v veliki tesnobi sedeti in nekateri celó okoli klopi postaviti. — 8. avgusta je bilo 30 dečkov in deklic z venci na glavi pri prvem sv. obhajilu. Gospod župnik so ta dan posebno lep, primeren in ginljiv govor starišem za krščansko izrejo in nagnjenost do šole napravili, in otrokom vzlasti ubogljivost do starišev, njih sprednikov in veselje do šole priporočevali. Stariše so tudi opominjali, da naj pač nikoli o šoli zaničljivo ne govoré, in svojim predpostavljenim vselej spoštovanje skazujejo in priporočajo, ter da naj, kar je mogoče, pri podučevanju otrok pomagajo in učitelje podpirajo; a pri nasprotovanju bi le veliko pri izreji škodovali in zavirali, kar se žalibog, vzlasti po hribih, zeló godí. Kar eden zida, drugi podirajo. — Sploh se povsod več ali manj zarad navadnih davkov, šolskih in občinskih stroškov ljudjé pritožujejo, da dandanes ne morejo shajati. Večinoma je to popolnoma resnično; vendar pa pri marsikaterem prostovoljni davki zgoraj imenovane še daleč presegajo. Ako se namreč eden ali drugi preveč pijančevanju vdá, ter večkrat v letu po dva ali tri dni skup v krčmi sedi, in poleg preobilne pijače še v igri na kvarte po 10 do 20 ali še več goldinarjev zgubi, se skozi celo leto precej nabere veliko časa zgubi in gospodarstvo zanemarja. Kedar je treba plačati, pride tožba in za njo rubež, katerega je zopet ustaviti treba. Vse to se morda po 4 do 6krat ponavlja, ter se vselej zopet kolikor toliko zapije. Tožbenih stroškov se pa pri tacih neumnih okolščinah tudi dostikrat še enkrat toliko nabere, kakor je bilo pravega dolga. Konec vsega je, da kedar poslednji obrok preteče, mora vendar-le liska ali sivec iz hleva po nizki ceni. Ako je gozd pri hiši, mora pa ta trpeti. Marsikdo pride po takem zanikrnem in zapravljivem gospodarstvu celó ob vse posestvo, potem pa drugim toži: „Ti imaš; tebi je lahko!“ Naj vsak po svojem stanu živi in marljivo dela ter po pameti svoje imetje vživa, bo pa z božjo pomočjo, ako ga kaka posebna nesreča ne zadene, uže shajal.

Fr. Klinar.

Dobrova 11. avg. (*Vabilo k obhajanji 25letnice naše.*) Večina gospodov jubilantov je za to, da se naša 25letnica tukaj na Dobrovi obhaja. Ker imajo pa nekteri dotičnih gospodov še do konca t. m. šolo, obhajala bode se 25letnica naša tukaj na Dobrovi 2. septembra t. l. Dné 1. septembra popoludne pričakoval bode podpisani gospode jubilante pri tržaškem in dunajskem poštnem vlaku na kolodvoru južne železnice v Ljubljani. Od tam podali bodemo se potem in corpore preko Rožnika na Dobrovo, ob kateri priliki ogledali bodemo uzorno c. kr. osrednjo državno drevesnico.

Dné 2. septembra bodemo imeli tukaj na Dobrovi zjutraj ob 9. uri sv. mašo z zahvaljeno pesmijo; po maši pa „male bilje“ za mir in pokoj duš naših umrlih gospodov sobratov.

Primerno kosilo preskrbelo bode se za vse vdeležence tukaj v gostilni pri „Mežnarji“. Popoludne bode pa izlet na prijazno Šujco k Dolinarji, kjer si bodemo se z božjo pomočjo prav pošteno zabavali.

Razun gospodov jubilantov vabijo se prav vljudno tudi vsi oni gospodje, kateri bili so leta 1861. naši sošolci, kakor: gospodje France Papler, Josip Volkov, France Vajšelj, Anton Stres, Ivan Benko in drugi; prav zeló nas bode veselilo, ako nas bodo tudi še kateri drugi naši starejši in mlajši gospodje sobratje pri tem počastiti hoteli.

Prosim pa ob enem vse tiste gospode, kateri se bodo naše 25letnice udeležili, da mi to izvolijo kolikor mogoče kmalu po dopisnicah naznaniti, da mi bode mogoče, drugo potrebno o pravem času preskrbeti. Vsem skupaj presrčni pozdrav! Na svidenje!

M. Rant.

Iz Ljubljane. — **Cesarjev rojstni dan** se danes obhaja slovesno po vsi naši državi. V Ljubljani maševal je gospod knezoškof Jakob v navzočosti mnogobrojnega občinstva in dostojanstvenikov s prošnjo do Vsegamogočnega, da še mnogo let ohrani ljubljenega našega cesarja.

— **Gospoda državnega poslanca Obrezo** hoteli so minuli teden telegrami v dunajskih listih in celó praška „Politika“ pokopati živega in pa volilcem notranjskih selskih občin vsiliti druzega, pri zadnji volitvi propadlega poslanca. Širila se je namreč vest, da bo, ali: je uže gosp. Obreza odložil svoje poslanstvo z ozirom na zdravje, ter da bo na njegovo mesto kandidiral in gotovo tudi izvoljen gosp. H. Dolenc.

V našo radost smo se prepričali, da zdravje sicer res bolehnega g. Obreze ni tako oslabljeno, da bi ga sililo k takemu koraku, temveč se nadejamo, da kmalu popolnem okreva. Dalje nas je zagotovil g. Obreza, da vsaj sedaj nima in da nikomur ni izrekel namena, svoje poslanstvo odložiti. Vrh tega pa so nam došli glasovi iz notranjskih volilnih krogov, ki kažejo, da si bodo notranjski volilci pri novi volitvi, če je bode res treba, sami izbrali svojega zaupnika ne da bi se ozirali na — race, katere ljubljanski dopisovalec za nekaj grošev pošilja vnanjim listom.

Kar pri takem početji najodločnejše obsojamo, je, da take izmišljene novice iznemirjajo rodbino in mnogobrojne prijatelje pa častitelje velezaslužnega poslanca g. Obreze. — Celó zoperno pa je videti, kako dopisnik, očividno vedoma, odstavlja velezasluženega poslanca z namenom, da more takoj plajšč poslančev njegov drugemu ogrniti čez ramena. — —

Ravno pred sklepom današnjega lista dohaja nam posebno prijetna vest, da se je gosp. poslancu Obrezu, ki se vsak dan podaja za nekaj časa na zrak, zopet zadnje tri dni zdravje prav izdatno zboljšalo, primeroma več zavživa in moči se urno povračajo.

— **Gosp. deželni predsednik baron Winkler** vrnil se je včeraj povodom cesarjevega rojstnega dneva z Logatca nazaj v Ljubljano. Povodom cesarjevega rojstnega dneva daroval je gospod deželni predsednik 100 gld. za ljubljanske uboge, daljnih 100 gld. pa za 4 tukajšnje dobrodelne namene. — Gotovo najblažje slavljenje cesarjevega rojstnega dneva.

— **Imenovanje.** Za c. kr. okrajnega sodnika v Škofji Loki imenovan je okrajni sodnik mokronoški gosp. dr. Škofic. — Čestitamo gospodu sodniku in pa škofjeloškemu okraju! — Za c. kr. okrajnega sodnika črnomaljskega imenovan je dosedanji sodnijski adjunkt v Ilirski Bistrici gospod Pavel Juvančič.

— **Ustanovitev zadrug v logaškem davčnem okraji.** Dne 5. in 6. avgusta zborovali ste za davčni okraj logaški ustanovljeni obrtniški zadrugi. Pri tem zboru sklenila so se zadružna pravila, izvolilo zadružno načelništvo in določile zadružne doklade za 1886. leto. V zadružno načelništvo sta bila izvoljena: 1) iz zadruge gostilničarjev, mesarjev, klavcev drobnice, trgovskih in prostih obrtov Josip Smole, gostilničar in lesotržec v Dolenjem Logatci; 2) iz zadruge rokodelskih in dopuščanih obrtov (izimši gostilničarje in mesarje) Fran Verbič, krojač v Gorenjem Logatci.

— **Nova podružnica c. kr. kmetijske družbe s sedežem v Logatcu** se ima ustanoviti. Zarad tega sklican je shod kmetovalcev na prihodnjo nedeljo, to je, na 22. t. m. popoludne v Dolénji Logatec. Pri shodu, kateri bode popoludne ob 4. uri v šolskem poslopji v Dolenjem Logatcu, zastopal bode c. kr. kmetijsko družbo gospod tajnik Gustav Pirc. Gospodarje logaškega okraja opozorujemo na ta shod.

— **Pevska veselica v Ptuju** vršila se je jako sijajno vkljub zaprek, ki so se stavile nekaterim gostom. Slovensko pevsko društvo pokazalo je z vrejenjem te veselice, kako prav razumeva in kako izgledno žna izvrševati svoj za Slovence velevažen pomen.

— **Kolera** se žalibog vendar bolj pomika proti naši deželi, celó na Kranjskem v Loškem Potoku prikazala sta se dva posamezna slučaja. — Enako se čuje, da se je v Vrabčah blizo vipavsko-primorske meje pripetil en slučaj. Vsled tega prepovedavajo se po Notranjskem somnji. — V Trstu obolelo je od nedelje na ponedeljek 16 oseb, umrle pa so 3 za kolero, z Izole naznanja se 6, z Ricmanov 2 in s Komna 2 slučaja. — V Jelenji na Hrvatskem obolel je za kolero zdravnik zoper kolero Stern. — Od ponedeljka na torek obolelo je v Trstu 18 oseb, umrlo pa jih je 7. — Iz Izole naznanja se 7 slučajev, s Poreča 1.

— **Tamburaši hrvatski** so se jako ugodno vpeljali s svojimi koncerti v Ljubljani in na Gorenjskem. Povsod prikipelo je prav mnogo občinstva poslušat jih in vse je bilo navdušeno in občudovalo izurjenost in spretnost gospodov tamburašev. — V Ljubljani priredili so hrvatski gosti včeraj drugi svoj koncert.

— **Čestitim prebivalcem deželnega stolnega mesta Ljubljane.** Deželnega stolnega mesta Ljubljane občinski svèt je za spomenik, ki se bode na poziv Njega ces. in kralj. Visočanstva gospoda nadvojvode Albrechta pokojnemu maršalu in grofu Radeckemu postavil na Dunaji, določil petsto goldinarjev v ime mestne občine in naročil mestnemu magistratu, da je v vseh domačih časnikih razpisati splošno nabiranje prilogov v isto svrho.

Izvršujé ta sklep mestnega odbora usoja si mestni magistrat vabiti ljubljansko stanovništvo, da se obilno udeleži tega nabiranja in radovoljne priloge namenjene za to patrijotično podjetje izroča mestni blagajnici, katera ima nalog, da prejem vsacega darú potrdi in imena darovalcev z gesli vred, ki so morda pridejana, razglasiti dá od časa do časa po novinah.

Z ozirom na lagodnost p. t. občinstva je tudi sl. vredništvo tega časopisa pripravljeno, prejemati darove in jih izročati mestni blagajnici.

Od magistrata deželnega stolnega mesta.
Ljubljana 13. avgusta 1886

Župan: Grasselli.

I. izkaz

o prostovoljnih prilogih izročenih ljubljanski mestni blagajnici za napravo spomenika maršalu Radeckemu na Dunaji.

Mestna občina ljubljanska z geslom: „Deželno stolno mesto vojvodine Kranjske svojemu bivšemu častnemu meščenu“ . . . . . 500 gold.

Zahvala.

Povodom prevzvišenega rojstnega dné Njega Veličanstva presvitlega našega cesarja in kralja mi je visokorodni gospod deželni glavar na Kranjskem, Gustav grof Thurn-Valsassina, izročiti dal **petsto goldinarjev** za tukajšnji mestni ubožni zaklad.

Usojam si to velikodušno darilo javno oznanjati z izrazom najiskrenejše zahvale.

V Ljubljani 17. avgusta 1886.

Župan: Grasselli.

Zahvala.

Povodom rojstnega dné Njega ces. in kralj. Apostolskega Veličanstva mi je preblagorodni gospod ces. kr. deželni predsednik Andrej baron Winkler izročiti dal **dve sto goldinarjev**, od katerih je 100 gl. namenjenih ljubljanskim ubožčekom, po 25 gold. pa tukajšnji cesarice Elizabete bolnici za otroke, varovalnici malih otrok, deškemu sirotišču in dekliškemu pod vodstvom gospé grofinje Sofije Auerspergove stoječemu sirotišču.

Izročujoč te zneske njihovemu blagemu namenu potom javnosti izrekam najudanejšo zahvalo za patrijotično darilo, naklonjeno ubožčekom stolnega našega mesta.

V Ljubljani 17. avgusta 1886.

Župan: Grasselli.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Sklep druzega dela Janski-Edelsheimove dogodbe pomenja cesarjevo ročno pismo do ogerskega ministerskega predsednika Tisze. — Cesarjevo pismo omenja z obžalovanjem zadnjih dogodeb na Ogerskem, po katerih bi se mogle kaliti dobre razmere med vojno in tamošnjim prebivalstvom.

V tretjem stavku izreka cesar, da duh skupne vojne, katero obsega vse narode države, ne sme biti drugi kot oni njenega najvišjega vojnega gospoda, ker je v tem gotovo najbolje poroštvo, da bo tudi v prihodnje v tem duhu vela zavest tekmovajočega prizadevanja zvestega spolnovanja dolžnosti, ta dolžnost vojne pa obsega enako brambo države na zunaj, kakor tudi — proč od vsakega političnega strankarskega gibanja — v vzdržavanji reda v notranjem, v brambi postav in tedaj tudi postavno obstoječih ustavnih naredeb.

Ko cesar konečno Tiszu nalaga dolžnost, naj posebno pazi na te dogodbe, ako treba, skrbi, da se ljudstvo podači, protipostavnosti pa z vso ojstrostjo kaznujejo sklicaje se na polno zaupanje va-nj in njegovo domoljubje.

Poljskim listom se z Dunaja naznanja, da se ima državni zbor zopet sniti dne 21. septembra.

Ogerska. — V Budapeštu ima se obhajati 200letnica, odkar si je cesarska vojna zopet prisvojila Budimsko trdnjavo. Uradni in poluradni ogerski listi prizadevajo si dokazati, kako složno je takrat postopalo ogersko ljudstvo s cesarsko vojno, in s tem skušajo pokriti grdo pustoto, katero je zapustil zadnje mesece umetno napravljen upor zoper skupno državno vojno.

Dunajski vladi prijazni listi pripomorejo po vsi moči, da bi potem te svečanosti dejansko pokrile one črne maroge. — In gotovo se bo vse to dalo doseči, samo one rogé, katere je pri tej priliki pokazal Tisza, se ne bodo pokrile nič več, ako tudi še nekaj časa ostane na krmilu Ogerske do časa, ko bode temeljit prevrat mogoč.

Francoska. — Diplomatična vojska Francoske z Vatikanom zarad Kitajske še ni dognana, o tem oziru se piše „Pol. Corr.“ s Pariza: Ako bo dokonečni sklep Vatikanov gledé vprašanja zarad diplomatičnega zastopstva na Kitajskem za Francosko neugodno, se bode nazaj pozval francoski poslanik pri Vatikanu in dalje se bodo stroški za to poslanstvo iz budgeta izpustili. Vrh tega se je bati, da bi se v tem slučaju od strani mnogobrojnih poslancev sprožilo vprašanje poklica konkordata.

Proti vojnemu ministru Boulanger-u porablja se tudi nek njegev životopis, gledé katerega nasprotniki njegovi trdijo, da ga je zato dal razširiti v veliko tisoč iztisih, ker hoče „igrati Bonaparte-a“. Temu nasproti proglaša „Agence Havas“ pisanje, v katerem poroča, da je vojni minister izdajatelja životopisa dal pozvati po sodnijskih poslih, naj prodajo ustavi. Vrh tega je Boulanger pozval policijo, naj seže po brošuri.

Poslanik na Dunaji, Decrais, odpeljal se je včeraj na Dunaj.

Angleška. — Jutri se bo v novoizvoljenem angleškem parlamentu prečital prestolni govor, ki pomenja program delovanja nove, konservativne vlade. Zbor je sicer uže zbran blizo 14 dni, pa dosedanje delovanje njegovo bilo je samo formalno, obilni preostajoč čas pa se je porabil za razgovore političnih strank v parlamentu in zunaj parlamenta.

Videti je, da se je vlada s pomočjo svojih pristašev nadejala, da za sedaj ne bo treba irskega vprašanja v jedru pretresavati in da se bo med pretrganjem zborovanja do novega leta uže našlo sredstvo, dogovor z odcepljenimi liberalci, po katerem bi se vladi zagotovila splošna večina v parlamentu.

Pa ta nada vladina se očividno podira vsled zadnjih in pa najnovejših dogodeb v Ulsterskem okraju Irske, kjer biva poleg katoličanov tudi veliko število anglikanskih protestantov. Anglikani so nasprotniki oprostenja Irske in pristaši sedanje konservativne vlade, katoliki pa so naravno-navdušeni pristaši Gladstonovih predlogov, po katerih se imajo irski katoliki oprostiti vsega anglikanskega pritiska.

V Belfast-u, mestu irske grofije Antrim, okraja Ulsterskega, začeli so takoj po razglašenji Gladstonovih predlogov Anglikani demonstrirati zoper nje, ker so pa katoliki odločno za-nje, vnel se je kmalu hud razpor, kateri je pred nekaj tedni dorastel do pravih, političnoverskih bojev v tem mestu. Takrat je vlada vmes segla z veliko vojno močjo in je z orožjem razgnala bojevalce. Pa zadnje dni ponovili so se v Belfastu taki boji v veči meri, ker so jih je vdeležilo več tisoč ljudi, ki so drug na druzega streljali 4 ure zaporedoma.

Pri takem boju, uže pravi vojski, bilo je na vsaki strani več mrtvih in mnogo ranjenih in konečno je morala vojna z veliko silo razgnati bojevalce.

Opozicija porabila bo te dogodbe v parlamentu zase in zoper vlado ter ji bo očitala, da je ona dala povod bojem v Belfastu in da se je zeló skazala nezmožna, zabraniti zadnjo ponovitev bojev, akoravno ji je moralo biti znano po zadnjih dogodbah, da se pripravljajo in s tega sklepalo se bo sploh, da sedanja vlada sploh ni zmožna, stalni mir vpeljati med Angleško in Irsko. — S tega stališča borila se bode opozicija zoper vlado pri predstoječi adresni razpravi in tako bo na dnevni red spravila irsko vprašanje takoj sedaj, ko vlada še celó nič ni pripravljena za rešitev sile kočljivega vprašanja in ko še nima podlage, na kateri bi si mogla zagotoviti večino v zbornici.

Žitna cena

v Ljubljani 11. avgusta 1886.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 34 kr. — banaške 7 gold. 35 kr. — turšice 4 gold. 87 kr. — soršice 6 gold. 45 kr. — rži 4 gold. 87 kr. — ječmena 4 gold. 6 kr. — prosa 5 gold. 87 kr. — ajde 4 gold. 39 kr. — ovsa 2 gold. 92 kr. — Krompir 4 gold. 87 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.